Sagan om Hrafnkel Freysgode

Translation: Nore Ambrosius

Index

Sagan om Hrafnkel Freysgode

1

I konung Harald hårfagres dagar hans, som var son till Halfdan svarte, en son till Gudröd jagtkonung, en son till Halfdan den gifmilde och matsnåle, en son till Eystein fret, en son till svenske konungen Olof triltålja kom en man, som het Hallfred, med sitt skepp till Island och landade i Breiddalen, hvilken ligger nedanför Fljotsdalshärad. Dilr voro på skeppet hans hustru och sonen Hrafnkel; denne var då femton vintrar gammal, en rask och lofvande yngling. Hallfred bosatte sig. Under vintern dog en utländsk trålinna, som het Arntrud, och därför heter stället sedan Arntrudsstad. Men om våren förde Hallfred sin ogendom norrut öfver heden och bosatte sig på den plats, som heter Geitdalen. En natt drömde han, att en man kom till honom och sade: "där bor du mycket otrygt, Hallfred; för ditt gods bort, västerut öfver Lagarfljot; dar finnes hela din lycka." Därefter vaknade han och förde sitt gods öfver Rangan till det ställe i Tunga, som sedan heter Hallfredsstad, och bodde där till sin ålderdom. Men en get och en bock kommo icke med; och samme dag, som Hallfred begaf sig bort, störtade ett jordskred öfver gården, och omkommo så dessa djur; där före heter stället sedan Geitdalen.

2

Hrafnkel tog till vana att om sommaren rida omkring på hedarne. Då var Jökulsdalen bebygd ända upp till bron. Hrafnkel red upp genom Fljotsdalshårad och såg, att en öde dal gick upp från Jökulsdalen; denne dal tyktes Hrafnkel mera boboelig än andra dalar, som han förut sett. Och då han kom hem, bad han sin fader att få skifta godset med honom och sade, att han där ville hafva sin bouiug.

Detta beviljade hans fader, och han bygde en gård i den dalen och kallade den Adalbol. Hrafnkol fick Oddbjörg, dotter till Skjaldulf från Laxådalen; de hade tvä.söner, och het den äldre Torir, men den yngre Åsbjörn. När nu Hrafnkel tagit land vid Adalbol i besittning, gjorde han ett stort offer och lat bygga ett stort gudahus. Hrafnkel älskade ingen gud högre än Frey, och honom gaf han alla sina största dyrbarheter att ega till hälften. Hrafnkol bobygdo hela dalen och gaf land åt männen, men ville tillika vara deras öfverherre och tog godord öfver dem. I följd häraf förlängdes hans namn, och kallades han froysgode. Han var mycket obillig, men en dugtigman. Han tvingade Jökulsdalsmännen att blifva hans tiugmäu. Hrafnkel var blid och mild mot sina män, men höll sig styf och sträng mot Jökulsdalsmännen, och man fick ej af honom, hvad billigt var. Hrafnkel hade många envig, men botade för intet dråp med penningar, ty ingen fick af honom böter, hvad han än gjorde. I Fljotsdalshärad är besvärligt att färdas; där är mycket stenigt och sumpigt, men dock rede fader och son jämt till hvarandra, ty där rådde godt förhållande dem emellan. Hallfred tykte vägen vara svår och uppsökte en väg ofvanför fjällen i Fljotsdalshärad. Där hade han en torrare vftg, men längre, och heter den Hallfreds-gatan. Denna väg fara blott de, som bäst känna till Fljotsdalshärad.

3

Bjarne het en man, som bodde på den gård, som kallas Laugarhus och ligger i Hrafnkelsdalen. Han var gitt och hade med sin hustru två söner; denNenehet Såm och den andre Eyvind, vackra och dugliga karlar. Eyvind var hemma hos sin fader, men Såm var gift och bodde norrut i dalen på den gård, som heter Leikskåle, och egdo han mycket gods Såm var mycket öfvermodig och en lagkunnig man; Eyvind blof köpman och for utomlands till Norge och var där om vintern. Därifrån for hatt i främmande land och stannade i Miklagård, njöt där stor ära af grekernas konung och var där någon tid.

Hrafnkel egde en kostbarhet, som tyktes honom förmer än hvarje annan. Det var en häst, brunröd till färgen med en svart strimma långs ryggen; han kallade den Freyfaxe. Han gaf sin vän Frey denna häst att ega till hälften. Till den hästen hade han så stor kärlek, att han gjorde det löftet, att han skulle blifva den mans bane, som rede honom utan hans lof.

4

Torbjörn het en man; han var Bjarnes broder och bodde på den gård i Hrafn-kelsdaleu, som heter-Holt), midt emot Adalbol åt öster. Torbjörn hade liten egendom, men en stor barnskara. Einar het hans äldste son; han var stor och dugtig. Det hände en vår, att Torbjörn sade till Einar, att han finge söka sig någon tjänst: wty jag behöfvor ej mer arbetshjälp, än de orka gifva, som äre här, men du torde lätt få tjänst, ty du är dugande. Icke vållar brist på kärlek det, att jag säger, du skall gå, ty du är mig nyttigast af mina barn; snarare är det så, att jag ej hafver råd att hafva dig qvar, utan är fattig, och mina andra barn börja duga till arbete; och torde du lättare få tjänst än de." Einar svarade: "för sent säger du mig detta, ty nu hafva andra skalfat sig de tjänster, som äre bäst; men mig tyckes illa att taga, hvad andra hafva försmått." Tog nu Einar sin häst och red till Adalbol. Hrafnkel satt i stugan och hälsade vänligt och gladt på honom. Einar bad att få tjäna Hrafnkel. Han svarade: "Hvarför kommer du så sent Jag torde hafva tagit dig i främsta rummet, men nu liar jag fäst alla tjänare utom till en enda syssla, hvilkon du icke månde vilja hafva." Einar sporde, hvad det månde vara för en, Hrafnkel sade, att han ej stadt någon att passa småkräken, men att han behöfde en dugtig karl därtill. Einar sade sig ej fråga efter, hvad han gjorde, om det var det ena eller andra, men tillade, att han ville hafva två halfårs underhåll. "Jag vill strax säga dig mina vilkor", säger Hrafnkel, "du skall vakta femtio får i sätern och skaffa hem all sommarved; detta skall du göra för två halfårs underhåll. Men dock vill jag afgöra en sak med dig liksom med mina andra herdar. Freyfaxe går nere i dalen med stona. Honom skall du se efter, vinter och sommar. Men för en sak varnar jag dig: jag vill, att du aldrig kommer på hans rygg, hur mycket du än kan behöfva det, ty det hafver jag dyrt lofvat, att jag skall blifva dons bane, som rider honom. Honom följa tolf ston; hvilket af dem du vill hafva för ditt behof, natt eller dag, det skall vara till din tjänst. Gör nu, som jag befaller, ty det är gammalt ord: "icke vållar den, som varnar." Nu vet du, hvad jag hafver sagt." Einar sade, att han icke månde vara så grufligt lysten efter att rida den häst, som var honom förmenad, då där. ju voro andra hästar att begagna.

5

Einar begaf sig nu hem efter sina kläder och förde dem hem till Adalbol. Sedan flyttade man med boskapen bort i Hrafnkelsdalen till den säter, som kallas Grjot-teigssel. Det gick Einar väl om sommaren, så att han ej misto något får före midsom-mai, men då kommo en natt nära trettio får bort. Einar sökte på alla betesmarker, men fann dem icke och var af med djuren nästan en hel vecka. En morgon gick Einar tidigt ut, då söderdimman och duggregnet drifvit bort. Han tog staf i händ, betsel och ett täcke och gick så fram öfver Grjotteigsån, som flyter framför sätern. Men där på åbrädden lågo de djur,,som hade varit hemma om qvälleu. Dessa dref han hem till sätern och gick att söka dem, som förut blifvit borta. Han såg nu stona ute på åbrädden och aktade att fånga ett bland dem för att rida på, ty det tyktes honom klart, att han skulle komma raskare omkring, i fall han rede, än om han ginge. Och då han kom till stona, jagade han efter dem, och voro dessa, som aldrig brukade springa undan för en människa, nu skygga med undantag blott af Freyfaxe. Denne stod så stilla, som om han suttit fast i marken. Einar såg, att morgonen led fram, och tänkte, att Hrafnkel ej torde få veta det, i fall han rede på hästen. Nu tog han hästen, betslädé honom, lädé’ täcket på häris rygg under sig och red upp längs Grjotågil, så) upp till jöklarne och västerut längs den ene jökeln, där JökuMn kommer fram, sä ned itmed ån till Reykjasel. Han frågade alla herdarne vid sätern, om någon hade sett hjorden, och ingen sade sig hafva sett den. Einar red Freyfaxe ända från gryningen till ut på eftermiddagen; det gick raskt undan och vida omkring, ty hästen var god. t)å kom Einar att tänka på, att det var på tiden för honom

att drifva in de djur, som voro hemma, äfven om han icke funne de andra. Så red han österut öfver åsarne i Hrafnkelsdalen. Men då han kom ned till Grjotteig, hörde han ett bräkande långs utefter klyftan, där han förut ridit förbi; han vek af dit och såg trettio får springa emot sig, de samma, som nu hade varit borta en vecka. Han dref dessa hem jämte de andra. Hästen var alldeles våt af svett, så att det dröp af hvarje hår, öfverstänkt af smuts och förfärligt trött; han vältrade sig tolf gånger, gaf därefter upp en stark gnäggning och begynte så springa fort nedåt vägen. Einar rusade efter honom och sökte att komma framom för att fånga honom och föra honom tillbaka till stona, men han var så vild, att Einar aldrig kom honom nära. Hästen sprang ned genom dalen och stannade icke, förrän han kom hem på Adalbol. Då satt Hrafnkel till bords; hästen vrenskades högt, då han kom till dörren. Hrafnkell sade till en qvinna," som passade upp vid bordet, att hon skulle gå till dörren, "ty. en häst gnäggade, och gnåggningen tyktes mig likna Freyfaxes". Hon gick ut i dörren och såg Freyfaxe mycket illa åtgången. Hon sade till Hrafnkel, att Freyfaxe var utanför dörren, mycket ful. Hvad månde kämpen vilja, eftersom han kommit hem " sade Hrafnkel, "icke månde det båda något godt." Sedan gick han ut, såg Freyfaxe öch talade honom till: "illa synes mig vara, att du blif-vit så handterad, fosterson min, men vettet har du i behåll, eftersom du säger mig till. Detta skall blifva hämnadt, och gå nu till din hjord." Och hästen gick strax upp genom dalen till stona. Hrafnkel gick till sängs om qyällen och sof hela natten. Men om morgonen lät han taga en häst, lägga sadel på och red så upp till sätern. Han hade blå kläder, en yxa i handen, men icke flera vapen. Einar hade nyss drif-vit djuren in i fållan; han låg i inhägnaden och räknade fåren, men qvinnorna höllo på att mjölka. De hälsade Hrafnkel. Han sporde, huru det stod till. Einar svarade: "Illa hafver det gått mig, ty trettio får voro borta nära en vecka, men nu äre de funna." Hrafnkel sade sig icke fråga efter slikt. "Icke hafver det händt så ofta, som man kunnat vänta, att djur blifvit borta. Men hafver ej värre händt Har du icke ridit Freyfaxe litöt.i går " Einar sade sig ingalunda neka därtill. "Hvarföre ,red du den hästen, hvilken var dig förbjuden, då där funnos många nog, som du hade rättighet att bruka I detta stycket skulle jag hafva tillgifvit dig en öfverträdelse, därest jag ej svurit så dyrt. Dock hafvor du ärligt tillstått." Men i följd af den tron, att ondt kommer öfver de män, som svika löfte, sprang han af hästen mot honom och högg honom banesår. Sedan han detta gjort, red han hem till Adalbol och omtalade händelsen. Därpå lät han en annan draga bort till fåren på sätern. Men Einar lät han föra västerut från sätern på bärgsluttningen och reste där vid grafhögen ett märke, som blifvit nämdt Einarsvarde; når solen står dåröfver, räknar män det på sätern för att vara midafton.

6

Torbjörn sporde uppe på Hol dråpet på Einar. Han tog händelsen sig nära; Nu tog han sin häst, red öfver till Adalbol ooh bad Hrafnkel bota för mordet på hans son. Denne säger sig hafva dräpt flere män ån Einar ensam: "Det är dig icke obekant, att jag icke vill bota för någon med gods, och dock måste folk finna sig däri. Men jag säger det, att mig tyckes denna gärning vara bland de värsta dråp, som jag begått; du hafver varit min granne i lång tid, och jag hafver varit väl till fredsmed dig och vi båda med hvarandra. Icke skulle jag och Einar för någon annan småsaks skull blifvit osams, om han icke ridit hästen. Men vi få nu ångra,.att vi pratat för mycket, och mera sällan torde vi komina att ångra, att vi talat för litet, äu att vi talat för. mycket. Jag vill nu visa, att mig syno3 denna gärning värre än andra, som jag gjort; jag vill förse ditt hus med mjölk i sommar och till hösten med slagtdjur, och så vill jag göra, så länge du vill hafva eget bo. Dina sonor och dina döttrar skola vi båda utstyra med min hjälp och försörja dom så, att de komma i goda vilkor. Och alt, som du vet finnas i mitt hus och du behöfver få därifrån, därem skall du säga mig till-, och du skall icke sakna något, som du tarfvar af mig. Du skall hafva din gård, så långe du däri finner trefnad, men kom hit till mig, då du ledes därvid. Då skall jag sörja för dig till döddagar, och så skola vi vara förlikta. Jag vill tro, att de ileste säga, att den mannen är nog dyr." "Icke antager jag dessa vilkor", säger Torbjörn. "Hvilka önskar du då " säger Hrafnkel. Då sade Torbjörn: "Jag vill, att vi välja män att skilja oss emellan." Hrafukol svarade: "då tycker du dig vara jämgod med mig, och vi torde ej förlikas på det viset." Så red Torbjörn bort och ned

gonom Hrafnkelsdalen.

Han kom till Laugarhus, träffade sin broder Bjarne och sade honom, hvad som händt, och bad honom i någon mån taga sig af saken. Bjarne sade sig icke hafva med en jämlike att göra, då det gälde Hrafnkel: "och äfven om vi råda öfver mycket penningar, så förmå vi två icke att tvista med Hrafnkel, och det är sant, som sagdt är, att "den är klok, som känner sig själf". Han hafver i rättegångsmål snärjt många, som mera makt hade än vl, och du synes mig hafva tett dig oförståndigt, då du afslog så goda vilkor. Jag vill icke hafva med detta att skaffa." Torbjörn talade då många bittra ord till sin broder Bjarne och sade, att där hos honörn vore dess mindre mannamod, ju mera det behöfdes. Han red så bort, och bröderna skildes i ringa sämja.

Han stannade icke, förrän han kom ned till Leikskåle, där kuackade han på, och någon gick till dörren. Torbjörn bad Såm komma ut. Såm hälsade sin frände vänligt och bad honom vara där. Torbjörn svarade litet därpå. Såm såg Torbjörn vara bedröfvad och sporde, hvad som händt, men han omtalade då Einars dråp. "Det är ingen stor nyhet, att Hrafnkel dräper folk", sade Såm. Torbjörn frågade, om Såm ville gifva honom någon hjälp:" med denna sak är det så, att fastän mannen är mig närmast, hugget dock icke tog långt från eder." "Har du sökt få någon upprättelse af Hrafnkel " sade Såm. Torbjörn omtalade sanningsenligt alt, huru det aflupit mellan honom och Hrafnkel. "Icke har jag förr märkt", sade Såm, "att Hrafnkel gjort någon sådana anbud som dig. Nu vill jag rida med dig upp till Adalbol, och låtom oss fara med lampor hos Hrafnkel och skaffa oss reda på, huruvida han står fast vid sitt tillbud; han torde i något skicka sig väl." "Det är bådo så", sade Torbjörn, "att Hrafnkel nu icke. torde vilja, och tillika är det nu lika litet i mitt sinne, som då jag red därifrån." Såm sade: "jag menar, att det blir svårt att hafva rättstvist med Hrafnkel." Torbjörn svarade: "Därföre hafven I ingen framgång, unge män, emedan alt tyckes eder. så vanskeligt. Jag tror,- att ingen har sådana uslingar till fränder som jag, och föga bevändt synes det mig vara med slike män, som du, som tycker dig vara lagkunnig och är glupsjt på småsaker, men icke vill åtaga dig detta mål, som är så klart. Det skall blifva räknadt dig till skam, såsom tillbörligt är, eftersom du är den mest uppåtsträfvande i vår ätt. Nu ser jag, hur det står till." Såm svarade: "Hvad tror du dig då vinna snarare än annars, ifall jag åtager mig denna sak, och vi bägge blifva till spott och spe." Torbjörn svarade: "dock är det mig till stor tröst, om du åtager dig ärendet; gånge det sedan, som det vill." Såm svarade: "ogärna går jag till detta verket och gör det mast för fräudskapens skull till dig, men veta skall du, att där du är med, synes mig ingen framgång vara." Då räckte Såm fram handen och mottog målet af Torbjörn.

7

Såm tog nu en häst, red upp genom dalen till en gård och lyste dråpet samt skaffade sig folk emot Hrafnkel. Hrafnkel sporde detta och fann det löjligt, att Såm öfvertagit ett mål mot honom. Sommaren gick och nästa vinter. Men om våren, då stämningsdagarne kommo, red Såm hemifrån upp till Adalbol och instämde Hrafnkel för dråpet på Einar. Därefter red han ned genom dalen och tillsade grannarne att följa med honom till tinget; sedan satt han stilla, till dess folk gjorde sig i ordning till tingsfärd. Hrafnkel skickade då bud ned i Jökulsdalen och sade till männen. Han fick sjuttio män från sitt tingslag. Med denne flock red han åt öster öfver Fljots-dalshärad, vidare förbi ändan af sjön och tvärs öfver åsen till Skridadalen, så upp genom denne och söderut om öxarhed till Berafjärden och därpå raka tingsvägen till Sida. Från södra delen af Fljotsdalen äre sjutton dagsresor till tingsslätten. Men sedan han hade ridit bort ur häradet, samlade Såm män kring sig, men fick hufvud-sakligen lösa personer att rida med och dem, hvilka han därem tillsagt; desse lämnade han vapen, kläder och kost. Såm tog en annan väg ur dalen. Han for norrut till bron öfver Jökulsdalsån, öfver bron och därifrån öfver Mödrudalshed. De voro om natteni Mödrudalen, rede därifrån till Herdibreidstunga, vidare ofvanför Blåfjäll, därifrån till Kroksdalen och så söderut till Sand. De kommo ned till Saudafjäll och därifrån till tingsslätten. Då var Hrafnkel ännu icke kommen; han kom senare, därföre att han hade

längre väg. Såm tältade icke sin bod nära det ställe, där östfjårdingarne bruka bo; kort efter kom Hrafnkell på tinget och tältade boden, där han var van. Han sporde, att Såm var på tinget, och tykte det vara löjligt.

Där var mycket folk på tinget och de flesté höfdingarne på Island. Såm besökte alla höfdingarne och bad dem om bistånd och hjälp, Alla sviirade på samma Sätt:" de vore ej skyldiga Såm så mycket, att de ville tvista med IJrafnkel gode och så äfventyra sitt anseende." De säga ock, att det gått de fleste, som haft rättegångsmål mot Hrafnkel, på samma sätt, nämligen så, att han med skam drifvit alla från de rättstvister, de haft med honom. Såm gick hem till sin bod. Fränderna voro tunga till sinnes och fruktade, att deras sak skulle sluta så, att de ej skulle få annat däraf än spott och spe, och så stort var deras bekymmer, att. de hvarken njöto sömn eller mat, därför att alla höfdingar undandrogo sig att hjälpa dera, jämväl de, som de väntade skulle bistå dem.

8

Tidigt en morgon vaknade gamle Torbjörn. Han väckte Såm och bad honom stiga upp: "jag kan icke sofva", sade han. Såm steg upp och tog sina kläder på. De gingo ut och ned till öxarån nedanför bron. Där tvättade de sig. Torbjörn sade till Såm: "Det är mitt råd, att du låter hämta våra hästar, och att vi draga hem; nu är lätt att se, att vi ej få annat än skam." Såm svarade: "Rätt är det, eftersom du icke ville annat än träta med Hrafnkel och ej ville antaga anbud, hvilka mången skulle hafva antagit, som hade en slägting att hämnas. Du beskylde mig för brist på mod och likaså alla dem, som i denna sak ej ville gå med dig; nu skall jag ej släppa, förr än jag icke läugre har någon utsigt till att få något uträttadt." Detta grep Torbjörn så, att han grät.

Då sågo de väster om ån, en bit längre ned, än de sutto, fem män till sammans gå ut från en bod. Det var eu högväxt man, icke grof, som gick något före de andre, i bladgrön kjortel och med ett präktigt svärd i handen; han hade regelbundna, vackra drag, rödlett hy och tjokt, ljusbrunt hår. Mannen var lätt att igenkänna, ty han hade en ljus lock i håret på vänstra sidan. Såm sade: "låtom oss stå upp och gå västerut öfver ån, desse män till mötes!" De gingo nu ned utmed ån, qph den man, som gick främst, hälsade dem först och sporde, hvilka de voro, och de gåfvo besked. Såm frågade nu mannen om hans namn, och han kallade sig Torkel och sade sig vara son till Tjostar. Såm frågade, af hvad att han var, ochhvarhan hade hemma. Han sade sig vara vastfjarding till börd och härkomst och hafva hemma vid Torskafjorden. Han malte: "Är du godordsman " "Långt därifrån", svarade han. "Är du då bonde " sade Såm. Han sade sig icke vara det. Såm frågade: "Hvad. för en karl ar du då " Han svarade: "Jag ar en lös och ledig porson och kom hit förre sommaren. Jag har varit utomlands, sju vintrar, har rest till Miklagård och ar i Gardakonungens tjänst. Nu uppehåller jag mig hos min broder, som heter Torgeir." "Är han godordsman " sade Såm. Torkel svarade: "Godordsman ar han visst, öfver Torskafjarden och vidare öfvor Västijardarne." År han har på tinget " sade Såm. "Det ar han visst", sade Torkel. "Hur mycket folk har han med sig " sade Såm. "Sjuttio man", sadö Torkel. "Aren I flere bröder " sporde Såm. "Det " finnes en tredje", sade Torkel. "Hvem ar det " sade Såm. "Han heter Tormod", sade Torkel, "och bor i Gärdar på Ålptanfts; han ar. gift med Tordis, dotter till Torolf Skallagrimsson från Borg." "Vill du gifva oss något bistånd " sade Såm. "Hvad behöfven I " sporde Torkol. "Höfdingars hjälp och styrka", sade Såm,’ "ty vi hafva ett mål att föra mot Hrafnkol gode för Einar Torbjörnssons dråp, och vi kunna godt föra vår sak fram med din hjälp." Torkel svarade: "Det ar så, som jag sade, jag ar icke godordsman." "Hvarföre ar du så tillbakasatt", sade Såm, "ftnsköntdu ar höf-dingeson liksom dina bröder " Torköl svarade: "Icke sade jag, att jag icke haft god-ord, men’jag öfverlämnade åt min broder Torgeir min höfdingemakt, förr an jag for utomlands. Sedan hafver jag icke tagit den tillbaka, dftrföre att den tyckes mig vara i goda händer, så länge han handhafver den. Gån och söken honom och bedjen honom om hjälp! Han ar kraftig till lynnet, en bra karl och i alla stycken sådan, som en man bör vara. Han ar ung och äregirig, och af slike man kunnen I lättast vänta .att få hjälp." Såm sade:

"Af honom torde vi ingen få, därest du ej talar vår sak." Torkel svarade: "Det vill jag lofva, att hallre hålla med eder an mot eder, dftrföre att det synes mig vara en nödvändig sak att framföra åklagan för dråpet på en nar-skyld. Gån nu i förväg till boden och gån in i boden! Mannen sofva. I kunnen se, att dar stå längre in tvärs öfver boden två sängar; jag steg upp ur den ena, i den andra hvilar min broder Torgeir. Han har haft en stor böld i foten, sedan han kom till tinget, och har dftrföre litet sofvit om nätterna. Ku gick dar hål på foten i natt, och varet gick ut. Sedan har han somnat och räckt foten utom sängkläderna fram till sanggafveln för hettans skull i foten. Nu skall den gamle mannen gå först och in i boden. Han synes mig mycket svagsynt och bräcklig af ålder. ""Nftr du då, gubbe", sade Torkel, "kommer till sangen, skall du snubbla dugtigt, fall mot sanggafveln och hugg tag i tån, som ar ombunden, ryck den till dig och se till, hur han tager det!" Såm sade: "Du månde mena oss val, men icke synes detta mig rådligt". Torkel svarade: "Ettdera skolen I göra, antingen lyda, hvad jag sftger, eller icke begära råd af mig." Såm talade då": "Så skall ske, som han råder." Torkel sade, att han skulle komma senare, ty han ville vänta på sitt folk.

9

Sä ginge Såm och Torbjörn och trädde in i boden. Där sofvo alla män, och de sågo snart, hvarest Torgeir låg. Gamle Tornbjörn gick först, stapplande mycket. När han kom till sängen, föll han mot sänggafveln, grep i tån och ryckte den åt sig. Men Torgeiv vaknade därvid, sprang upp i sängen och sporde, hvoin där var, som rusade i väg så. häftigt, att han rände på fötterna på folk, som voro sjuka. Men Torbjörn och Såm fingo icke ett ord fram. Då ilade Torkel in i boden och sade till sin broder Torgeir: "Var icke så hetsig eller vred, frände, för detta, ty det kominer icko att skada dig. Men för mången bär det värre till, än han menåi', och det händer. mången, att han icke kan lika mycket gifva akt' på alt, då han har mycket på sinnet. Men man måste tillgifva dig, frände, då du hafver sår på foten, som gjort dig mycket men; det känner du bäst på dig. Nu kan det ock vara, att en sons död gifver den gamle mannen icke mindre sår, och att han inga böter får, ofch att han själf lider brist på alt; han kan tydligast känna det på sig, och det är att vänta, att den man icke väl gifver akt på alt, som har mycket på hjärtat." Torgeir svarade: "Icketänkte jag, att han skulle förebrå mig detta, ty icke dräp jag hans son, och hau får därföre icke hämnas på mig." "Icke ville han hämnas på dig därför", sade Torkol, "men han tog hårdare i dig, än han ville, och han fick umgälla sin svagsynthet, men han väntade sig någon hjälp af dig. Ku är det en god gärning att hjälpa en gammal och fattig man. Det är en nödvändig sak för honom" och icke någonting oberättigadt att åtala sin sons dråp, men nu undandraga sig allé höfdingar att hjälpa desse män och visa därutinnan mycken omanlighot." Torgeir sade: "Hvein halva desse män att anklaga " Torkel svarade: "Hrafnkel gode hafver slagit Torbjörns son utan sak. Han gör den ena ogärningen efter den andra, men vill icke gifva någon människa upprättelse därför." Torgeir sade: "Det lär vara med mig som med de andre, att jag icke vet mig hafva något så godt att tacka desse män för, att jag skulle vilja inlåta mig i tvist med Hrafnkel. Han tyckes mig hvaije sommar så handtera alle de män, som hafva mål mot honom, att de fleste få liten eller ingen berömmelse, innan det slutar, ja jag ser det gå alle på samma sätt. Därföre tror jag de fleste män vara föga böjde för att tvista, med honom, hvilka icke nödvändigheten tvingar." Torkel svarade: "Det kan vara, att det ginge mig så, ifall jag vore höfding, att jag tykte illa om att tvista med Hrafnkel. Men icke tror jag, att så skulle gå, ty jag skulle tycka det vara bäst att hafva att göra med den, af hvilken alle förut blifvit hånade, och jag skulle tycka mitt eller den höfdings anseende växa mycket, som fingo bugt med Hrafnkel, men icke minskas, äfven om det ginge mig som andre, ty "det kan hända mig, som händer många", och "den vinner oftast, som vågar". "Jag ser", sade Torgeir, "huru du hafver det, att du vill hjälpa desse män; nu vill jag öfverlåmna åt dig mitt godord och min höfdingemakt, och du skall hafva detta, såsom jag haft det förut, men efter råttegången skola vi båda hafva det i lika delning, och hjälp du då dem, som du vill hjälpa!" "Mig synes", sade Torkel, "som vårt godord vore bäst faret, då du hafver det så länge som möjligt; jag unnar ingen att hafva det så väl som dig, ty du hafver inånga företrädon framför oss andre bröder, men jag är icke besluten, hvad jag vill göra af mig om en tid. Men du vet, frände, att jag hafver

lagt mig i få saker, sedan jag kom till Island; nu vill jag se, hvad mina råd gälla. Nu hafver jag talat, hvad jag vill för denna gången. Det kan vara, att Torkel med locken kommer där, hvarest hans ord blifva mera aktade." Torgeir svarade: "Jag ser nu, huru det förhåller sigjfrände, du ar missnöjd. Men så vill jag icke halVa, utan vi skola hjälpa desso mäu, huru det an går, i fall du det vill." Torkel sade: "Jag beder blott om det, som tyckes mig riktigast, nämligen att vi hjälpa." "Hvad anse desse män sig själfve kunna göra", sade Torgeir, "att deras mål må hafva framgång " "Så är det, som jag sade i dag", sade Såm, "att vi behöfva hjälp af höfdingar, men att föra saken åtager jag mig". Torgeir sade sig då hafva god läglighet att hjälpa, "och nu gäller att bereda målet så riktigt som ^möjligt. Men det tyckes mig, Som ville Torkel, att I bosöken honom, förrän rätten blifver satt.. Då lären I få ettdera- för eder möda, någon hugnad eller ock förödmjukelse, än större än förut, och sorg och bedröfvelse. Gån nu hem och våren glade, ty det månden I behöfva, om I skolen tvista med Hrafnkel, att bära hufvudena högt en tid, men sägen ingen, att vi hafva lofvat eder hjälp!" Därpå gingo do hem till sin bod och voro glade. Alla undrade, hvarföre de, så hastigt skiftat lynne, enär de voro sorgsne, då de foro hemifrån.

10

Nu förhöllo de sig stilla, till dess rätten sattes. Då tillsade Såm sina män och gick till lagbärget; där var då rätton satt. Såm gick djärft till rätten.. Han begynte strax att nämna vittnen och förde sin sak mot Hrafnkel gode efter de rätta landslagarne utan att missäga sig och som en dugtig sakförare. Därnäst kommo Tjostars-sönerna med ett stort följe; alla män västerifrån bistodo dem, och det visade sig, att Tjostarssönerna voro vånsälle män. Såm utförde sitt käreinål, till dess han uppfordrade Hrafnkel att framföra sitt försvar, därest ej nftgon voro tillstädes, som ville framföra lagvärn för honom på lagenligt sätt. Starkt bifall yttrades vid Sams tal, och man sporde, om ingon ville framföra lagvärn för Hrafnkel. Folk skyndade till Hrafn-kels bod och sade honom, hvad som var på färde. Han for hastigt upp, kallade på sina män och gick till domstolen. Han tänkte, att Såm torde hafva ringa värn, och hade i sinnet att göra småfolk ledsna vid att söka sak mod honom. Därföre ämnade han spränga domstolen för Såm och jaga honom bort från saken. Men därtill var nu icke tillfälle. Där var så mycket folk tillstädes, att Hrafnkel icke kunde komma fram utan trängdes med våld bort af öfvermakten, så att han icke kunde höra deras ord, som förde sak mot honom. Därföre var det honom svårt att framföra lagvårn för sig. Men Såm förde saken på fullt lagligt sätt, så att Hrafnkel blef alldeles fredlös på detta ting. Hrafnkel gick till sin bod, lät taga sina hästar och red bort från tinget; han var illa till freds med sakens utgång, ty sådant hade han aldrig tillförene rönt. Han red österut öfver Lyngdalsheden och vidare åt öster till Sida och stannade icke, förrän han kom in i Hrafnkelsdalen; han slog sig ned på Adalbol och låtsade, som om intot händt. Men Såm blef qvar på tinget och gick mycket stolt omkring. Månge män tykto väl vara, att det gått på det viset, att Hrafnkel fick en knäck, och erinrade sig nu, att han hade varit orättfärdig mot många.

11

Såm väntade, till dess tinget var ändadt. Man rustade sig till hemfärd. Han tackade bröderna för deras hjälp, men Torgeir sporde Såm leende, huru han tykte, att saken gick. Han sade sig vara belåten därmed. Torgeir sade: "tycker du dig nu vara närmare målet än förut " Såm svarade: "Hrafnkel tyckes mig hafva lidit stor smälek, som folk länge torde minnas, och detta tyckes jämgodt med många penningar." Torgeir sado: "Icke är mannen alldeles fredlös, så länge icke rättens utslag är verk-stäldt och detta måste göras i hans hem, och det måste ske inom fjorton nätter efter vapentaget. (Men det heter vapentag, då menigheten rider från alltinget.) Men jag-tror, att Hrafnkel månde vara kommen hem och aktar sitta qvar på Adalbol; jag tänker, att han förhåller eder höfdingemakten. Men du tänker väl att rida hem och slå dig i ro på din gård, om du det kan i bästa fall. Jag håller före, att det är så stäldt med ditt mål, att du kan kalla honom skoggångsmau, men jag tror, att han injagar andre man samma skräck som förut, undantagandes att du nog får bocka dig ännu djupare." "Aldrig bryr jag mig

därem", sade Sam. "Modig man är dii", sade Torgeir, "och det tyckes mig, som ville min frände, Torkel, icke släppa dig på halfva vägeu. Han vill nu följa dig, till dess du uppgjort din sak med Hrafnkel och så kan sitta i trygghet. Nu torde vi tyckas eder mest skyldige att följa eder, eftersom vi förut mest tagit oss af saken. Vi skola nu för en gångs skull följa dig till östfjår-darne; känner du annars någon väg till Östfjärdarne, som icke hvar man färdas " Sam sade sig skola fara samma väg, som han for österfrån, och blef han nu glad öfver detta. Torgeir utvalde folk och lät fyrtio man följa sig. Såin hade ock fyrtio man. Skaran var väl rustad med vapen och hästar. Därefter rede de alldeles samma väg, till dess de i daggryningen kommo till Jökulsdalen, och foro de på bron öfver ån. Detta var den morgonen, då frodlöshetsutslaget skulle sättas i verket. Då frågade Torgeir, huru de säkrast kunde komma oväntadt. Sam svarade, att han viste råd därför. Han vek strax af vägen och upp på bärgsryggen och vidare längs efter åsen mellan Hrafnkolsdalen, och Jökulsdalen, till dess de kommo fram under det fjäll, under hvilket Adalbol ligger. Där gingo gräsbevuxna fävägar upp på heden, men ned åt dalen var där en brant stupa, och därunder låg gården. Där steg Såm af hästen och sade; "Slåppom nu våra hästar lösa, och tjugo man vakte dem, men vi, sextio till sammans, skola springa fram mot gården, och jag tror, att få där äre på benen." De gjorde så, och stället heter sedan Hrossageilar. De komme fort fram till gården. Det var öfver uppstigningsdags, men folket var ännu icke uppe. De sprängde dörren med en stock och sprungo in. Hrafnkel låg i sin säng; de togo honom och alla hans hemmamän, som voro vapenföre; qvinnor och barn drefvos in i ett hus. Ute på gården stod ett visthus; därifrån och bort till stugväggen var en stång lagd att hänga kläder på; dit ledde de Hrafnkel och hans män. Han gjorde många anbud för sig och sina män. Men då det till intet gagnade, bad han om sina mäns lif: "ty do hafva icke gjort eder någon skada. Men för mig är det ingen vanheder, om I dräpen mig, jag vill icke söka tala mig ifrån det, men jag undanbeder mig misshandling, dåraf hafven I ej häller någon heder." Torkel sade: "det hafva vi hört, att du hafver varit föga foglig mot dina ovänner, och godt är, att du i dag känner det på dig." Därefter togo de Hrafnkel och hans män och bakbundo dem. Sedan bröto de upp visthuset och togo rep ned af krokarne; drogo så sina knifvar och stucko hål genom hälsonorna på männen, drogo repen därigenom, kastade dem upp öfver stången och bundo så åtta män tillsamman. Då sade Torgeir: "så hafver du nu kommit i den ställning, som du förtjänade, Hrafnkel, och du lär finna det otroligt, att du skulle af någon människa röna slik smälek, som nu vederfarits dig. Men hvilketdera vill du göra, Torkel: sitta här hos Hrafnkel och vakta desse eller gå med Såm bort från gården ett båghåll och verkställa fredlöshetsutslagot pä en stenig backe, dar det hvarken ar åker eller äng " ’ (Detta skulle man pä den tiden göra, då. solen stod rakt i söder.) Torkel svarade: "Jag vill sitta här hos Hrafnkel; det synes mig minst besvärligt." Torgeir och Såm gingo dä och verkstälde fredlöshetsutslaget. Därefter gingo de och togo Hrafnkel och hans man ned och satte dem pä gärden; dä hade blodet trängt ned för ögonen pä dem. Dä sade Torgeir till Såm, att han skulle göra sä med Hrafnkel, som han sjalf ville: "ty nu synes det mig icke vara farligt att handtora honom." Säm svarade: "Du har att välja mellan tvä ting, Hrafnkel; det ena ar att jämte do man, som jag bestämmer, ledas bort från gården och varda dräpt; men därföre att du har en stor skara barn att sörja för, så vill jag unna dig att sörja för dem. Och om dii vill behålla ditt lif, så skall du gå bort från Adal-bol mod alt ditt folk och blott hafva det gods, som jag tilldelar dig, och det torde blifva mycket litet, men jag skall taga denna boningsplats och hela din höfdingemakt; du får aldrig göra anspråk därpå, oj haller dina arfvingar, och du får ej vara närmare an östor om Fljotsdalshärad, och växla nu handslag med mig, om du vill antaga detta vilkor!" Hrafnkel sade: "Mången torde tycka en bråd död vara bättre an sådant lidande, men mig månde det gå som många andra, att jag väljer lifvet, i fall jag får välja. Jag gör det mest för mina söners skull, ty ringa torde deras framgång blifva, om jag dör från dem." Därpå löstes Hrafnkel, och han lämnade åt Säm att bestamma i alt. Säm gaf åt Hrafnkel gods efter sitt godtfmnande, och det var mycket litet. Sitt spjut fick Hrafnkel taga med sig, men icke flere vapen. Samme dag begaf Hrafnkel sig bort med alt sitt folk. Torkel sade till Såm: "Icke vet jag, hvarföre du gör detta; sjelf torde du mest få ångra, att du skänker Hrafnkel lifvet." Såm sade, att det så skulle vara.

Hrafnkel flyttade nu sin egendom öster ut öfver Fljotsdalsharad och tvärs öfver Fljotsdalon, öster om Lagarfljot Vid öfro andan af insjön låg en liten gärd, som het Lokhylla. Denna jord köpte Hrafnkel på skuld, ty hans tillgångar voro icke större, än han behöfde för sitt bohag. Man talade mycket om huru han hado upphört att vara öfvermodig, och mången mindes nu det gamla ordspråket: "kort ar öfvermods tid". Där var mycken skog, ägorna vidsträkta, men husen dåliga, och det var af den anledningen, som han fick jorden för billigt pris. Men Hrafnkel sparade icke på sitt arbete, fälde skogen, emedan den var stor och uppförde där en ansenlig gård, som sedan heter Hrafnkolsstad. Den »har sodan städse varit ansedd för en god gård. Där bodde Hrafnkel under inånga besvärligheter det första året. Han gjorde rik fångst af fisk. Hrafnkel deltog mycket i arbetet, medan gården var under byggnad. Han uppfödde om vintern kalfvar och kid det första året och skötte dem väl, så att i det närmaste alla djur, som han lade pä, blefve vid lif; man kunde nästan säga, att hvart kräk hade två hufvud. Samme sommar gaf Lagarfljot mycket fisk. I följd däraf hade folk i häradet lätt att slå sig fram, och detta fortfor hvarje sommar.

12

Såm slog sig ned på Adalbol efter Hrafnkel och anstäkfe ett hederligt gille, till hvilket han inbjöd alla dem, som varit Hrafnkels tingmän. Såm erbjöd sig att varaderas höfding i Hrafnkels ställe; männen samtykte därtill, men tänkte dock både si och så om saken. Tjostarssönevna rådde honom att vara vänlig och gifmild och hjälpsam mot sina män, ett stöd för hvar och en, som behöfde sådant: "och då äre de icke män, om de icke troget följa dig, när häM du tarfvar, men vi gifva dig detta råd därföre, att vi ville, att det ginge dig vill, emedan du synes oss vara en rask man. Se nu väl upp och var försigtig, ty vanskeligt är att akta sig för onda människor!" Tjostars-sönerna läto hämta Froyfaxe och hans ston ocli sade, att de ville se dessa djur, om hvilka där gick så mycket tal. Hästarne fördes hem. Bröderna beskådade dom. Tor-gei sade: "dessa ston synas mig vara behöfliga för gården, och jag råder, att de få arbeta så mycket, som de förmå, till nytta, för folk, ända till dess do icke kunna lefva längro för ålderdoms skull; men denne hingst synes mig icke bättre än andra hingstar, snarare sämre, af den anledning, att så mycket ondt förorsakats af honom. Jag vill icke, att flere dråp vållas genom honom, än de, som han tillförene kommit å stad. Det år ock passande, att den.tager emot honom, som eger honom". Därpå ledde de hästen bort utåt marken; en tvärbrant klippa står nere vid ån, och därunder är ett djupt svalg. De ledde hästen ut på klippan, Tjostarssönerna lade ett skynke öfver hästens hufvud och bundo en ston om hans hals, togo långa stänger, vältado honom ned och förgjorde honom så. Stället kallas sedan Freyfaxeklippan. Där ofvanför stod det gudahus, som Hrafnkel hade egt. Torkel ville gå dit. Han tog prydnaderna af alla gudarne, lät lägga eld i gudahuset och brände upp altsamman. Sedan rustade gästerna, sig till affärd. Såin utvalde åt båda bröderna kostliga klenoder, de lofvade hvar-andra fullkomlig vänskap och skildes som mycket goda vänner. De rede nu raka vägen västerut till Fjärdarne och kommo hem till Torskafjärden, och fingo de ros tör sin gärning. Men Såm lät Torbjörn bosätta sig på Leikskåle, där skulle han bo, men Sams hustru drog med honom till Adalbol, och där bodde Såm en tid.

13

Hrafnkel sporde österut i Fljotsdalen, att Tjostarssönerna hade dräpt Freyfaxe och bränt gudahuset. Då sade Hrafnkel: "Jag menar, att det är dumt att tro på gudar", och sade, att han dädanefter aldrig skulle tro på gudar; detta höll han sedan och blotade aldrig. Hrafnkel satt på Hrafnkelsstad och samlade penningar. Han fick stort anseende i häradet, och hvar och en ville både sitta och stå, som Hrafnkel ville. På den tiden kommo som mest skepp från Norge till Island, och män togo under Hrafnkels tid den masta jorden i häradet i besittuing. Ingen kunde sitta i fred och ro, så framt han icke bad Hrafnkel om lof; också måste alla lofva honom bistånd, och han lofvade dem sitt beskydd. Han lade nnder sig alt landet öster om Lagårfljot. Detta tingslag blef snart mycket större och tittare bofolkadt än. det, som

han förut haft. Det stritkte sig ofvanför Skridadal och längs utefter hela Lagårfljot. Nu hade ändring inträdt i hans sinnelag. Mannen var mycket mera vänsilll an förut; han hade samma sinne i fråga om hjälpsamhet och frikostighet, men var nu i alla stycken mycket mera än förr foglig och lätt att umgås med. Såm och Hrafnkel träffades ofta på. mannamöten, och aldrig talade de om, hvad de haft sig emellan. Gingo sä sex vintrar. Såm var omtykt af sina tingman, emedan han var foglig och fredsam och billig i sina. råttsutslag; han tänkte på det, som bröderna rådt honom. Såm var mycket glad åt ståt.

14

Det berattas nu, att ett skepp kom från hafvet in i Roydarfjärd, och Eyvind Bjarnoson, Såras broder, var styrman; han hade varit ute sju år. Eyvind hade gått mycket framåt i duglighet och hade blifvit en den raskaste man. Snart berättades för honom de händelser, som hade inträffat, och han yttrade därem blott föga; han var en tillbakadragen man. Så snart Såm sporde om honom, red han till skeppet, och det blef ett mycket gladt möte mellan bröderna. Såm bjöd honom västerut till sig, och Eyvind tog gärna emot bjudningen, bad Såm rida hem i förväg men skicka hästar för hans varor. Han drog sitt skepp upp och satte det i ordning. Såm gjorde så, som honom blifvit sagdt: reser hem och låter hästar gå Eyvind till mötes. Då denne var färdig med sina varor, begaf han sig på väg till Hrafnkelsdalen och for upp utmed Reydarfjärden. De voro fem tillsammans; den sjätte var Eyvinds skosven, en isländare till börden och boslägtad med honom. Denne sven hade Eyvind tagit ur nöd, fört honom med sig utomlands och hållit honom som sig själf. Donna Eyvinds gärning hade blifvit känd, och det var allas mening, att få voro hans likar.

De rede upp på Torsdalsheden och drofvo framför sig sexton lastade hästar. Där voro två af Sams tjänare och tre köpmän. De hade alla färgade kläder och rede med fagra sköldar. De rede tvärs öfver Skridadalen och öfver Hals, öfvor till Fljots-dalen till det ställe, som kallas Bulungarvellir, och ned på Gilsåeyri. Ån flyter österifrån ut i Lagårfljot mellan Hallormsstad och Hrafnkelsstad. Därpå rede de uppåt längs Lagårfljot och nedanför fältet vid Hrafnkelsstad, vidare omkring ändan af sjön och öfver Jökulsån vid Skålavad.

Det var midt emellan uppstigningstid och frukosttid. En qvinna var vid vattnet och tvättade sitt lårft. Hon ser männens färd. Tjänstepigan samlade i hop lärftet och sprang hem. Hon kastade det vid en vedhög och sprang in. Hrafnkel hade då ännu icke stigit upp, husbondfolket självt låg i skålen, men arbetsfolket hade gått till sina sysslor; detta var vid slåttortid. Qvinnan tog till orda, då hon kom in; "Sant är merendels det gamla ordspråket, att "ålderdom gör kraftlös". Den åra, som tidigt vinnes, varder liten, om man sedan vanhederligt lägger händerna i kors och icke hafver mod att någon gång hämnas, och är det ett stort under hos den man, som haf-ver varit modig. Annat iiv deras lif, som växa upp hos sina fäder och synas eder vara ingenting i jämförelse med eder, men som, då de jämt och nätt vuxit upp, fara från land till land och hållas för betydande män, livar de komma. Därefter komma de hem och tycka sig vara förmer än höfdingar. Eyvind Bjarnesson red öfver ån här vid Skålavad med, en sköld så fager, att den lyste lång väg, och han är en så dugtig man, att det vore värdt att hämnas på honom." Tjänstepigan låter munnen gå af alla krafter. Hrafnkel reste sig upp och svarade henue: "Det kan vara, att du i mycket talar ganska sant icke därföre, att du’ gör det i god mening. Nu är det lämpligt, att ditt arbete ökas; gå fort söderut till Vidivellir efter Hallsteinssönerna, Sighvat och Snorre! Bed dem raskt komma till mig med de vapenföre mäu, som där ftro!" En annan tjänstepiga skickar han ut till Hrolfsstad efter Hrolfssönerna Tord och Halle och dem, som där voro vapenföre. Desse voro bägge bra män och mycket dagtiga. Hrafnkel sände ock ofter sina huskarlar, De blefve till sammans aderton. De väpnade sig till en hård strid och rede öfver ån på samma ställe som de förre.

15

Eyvind och hans män hade då kommit upp på heden. Han red västerut, till dess han kom midt på heden.- Platsen heter Bessagatorna. Där är en myr utan gräs-svål, och det är, som oin man rede altjämt i bara gyttja; det gick alltid till knät eller upp midt på låret, stundom till buken; undertill är där så hårdt som sten. Åt väster ligger ett stort lavafält. Och då de kommo till lavafältet, såg svennen sig om och sade till Eyvind: "Män rida efter oss", sade han, "icke färre än aderton. Där är en stor karl i blå kläder till häst, han synes mig lik Hrafnkel gode; dock hafver jag nu icke sett honom på länge." Eyvind svarade: "Hvad angår det oss Jag vet mig icke behöfva frukta något af Hrafnkels ridt, jag hafver icke gjort honom något emot. Han kan hafva ärende västerut i dalen att träffa sina vänner." Svennen svarade: "Det kommer mig i hngen, att han månde vilja träffa dig." "Icke vet jag", sade Eyvind, "att någonting inträffat mellan honom och min broder Såm, sedan de förliktes." Svennen svarade; "Jag ville, att du rede undan västerut in i dalen. Då kan du vara skyddad. Jag känner Hrafukels sinnelag, han kommer icke att göra oss något, om han icke får tag i dig. Då är alt räddadt, om blott du är det, och intet djur är i snaran ff) och det år väl, hvad så ån blifver af oss." Eyvind sade, att han icke ville rida undan strax: "ty jag vet icke, hvilka desse äre. Det kunde synas mången löjligt, om jag sprunge utan att als veta, hvarom fråga är." De rede nu åt vä-ster från lavafälte. Där är framför dem en annan myr, som heter Oxamyrén. Hon är mycket gräsrik, men där äre ställen så sumpiga, att man knapt kan komma öfver; därföre anlade gamle Hallfred den öfre vägen, fastän den var längre.

Eyvind red nu åt väster in på myren. Hästarne sjönko djupt ned, och do för^-dröjdes mycket. De andre kommo raskt efter, emedan de rede utan packning. Nu rede Hrafnkel och hans folk in på myren. Eyvind och hans män hade då kommit därur och igenkänna nu Hrafnkel och hans båda söner. De Mdo då Eyvind, att han skulle rida undan: "nu äre vi förbi alla svåra ställen, du kan hinna till Adalbol, medan myren är emellan oss och dom." Eyvind svarade: "icke vill jag fly för de männen, som jag icke hafver gjort någon förtret." Därpå rede de upp på åsen. Där resa sig nägra små fjälltoppar. På åsen vid foten af en fjelltopp är en sandbacke, där blåst tar hårdt; sluttningen är brant åt alla sidor. Eyvind red fram till kullen, steg där af hästen och väntade på do andre; han sade då: "Nu skola vi snart få veta deras ärende." Därefter gingo de upp på kullen och bröto upp en del sten. Hrafnkel vek af från vägen åt söder mot sandbacken. Han sade icke ett ord till Eyvind utan anföll strax. Eyvind försvarade sig väl och manligen. Men Eyvinds skosven ansåg1 sig icke vara kraftfull nog till strid utan tog sin häst och red västerut öfver åsen till Adalbol och berättade Sånt, hvad lek där lektes. Såm sprang strax upp och sände efter folk; do blefvo tjugo tillsammans, och. skaran var väl rustad. Såm red åt öster öfver heden till det ställe, dnr striden hade stått. Då var alt afgjordt. Hrafnkel red österut frän sitt verk, Eyvind var fallen och alla hans män. Det första, Såm gjorde,. var att undersöka, om där fans lif i brodern; men det var ordentligt gjordt, de voro döda, alla fem. Där hade också fallit tolf af Hrafnkels män, men sex rede bort. Såm dröjde där blott en kort stund, han och hans män rede strax efter Hrafnkel och hans män. Desse rede undan, så fort de kunde, dock hade de trötta hästar. Då sade Såm: "Vi kunna nå dem, ty deras hästar äre trötta, men våra äre uthvilade, och det skall icke skilja mycket i, att vi nå dem, förrän de komma på andra sidan om heden." Då hado Hrafnkel hunnit österut öfver Oxamyrén. Båda flockarna rede, ända till dess Såm kom till kanten af heden; då såg han, att Hrafnkel hade kommit långt ned i backarne, och att han skulle komma undan ned i häradet. Han sade då: "Här skola vi vända om, ty Hrafnkel lär lätt kunna samla folk." Nu vände Såm tillbaka efter så uträt-tadt ärende och kom till det ställe, där Eyvind låg, tog i och uppkastade en hög "öfver honom och hans följeslagare. Ställena kallas nu Eyvindstorfa, Eyvindsfjäll och Eyvindsdal.

16

Såm red hem till Adalbol med alla varerna. Och då han kom hem, sände han bud på sina tingmän, att de skulle komma till honom före frukosttid; han ämnade sig då österut öfver heden: "färden får gå, som den kan." Om aftonen gick Såm till hvila, och var då mycket folk kommet. Hrafnkel red hem och omtalade dessa händelser. Han åt och därefter samlade han folk till sig, så att han fick sjuttio man, och red med detta följe västerut öfver heden, kom oväntadt till Adalbol, tog Såm i hans säng och ledde honom ut. Hrafnkel sade: "Nu, Såm, är din belägenhet sådan, att du för en stund sedan skulle ansett det vara otroligt; ditt lif är i mitt våld. Jag skall nu icke vara mindre ädelmodig mot dig, iin du var mot mig. Jag vill erbjuda dig två vilkor: att blifva dräpt är det ena, men det andra, att jag eusam skall besluta och bestämma emellan oss." Såm sade sig hälst välja att lefva, men yttrade tillika, att han trodde båda vilkoren blifva hårda. Hrafnkel sade, att han kunde vara viss därpå: "ty så mycket hafver jag att löna dig för, och jag skulle behandla dig en half gång så godt, i fall du förtjänade det. Du skall draga bort från Adalbol ned till Leikskåle, och sätt dig ner där på din gård. Du skall få med dig alla de ägodelar, som Eyvind hafver ägt, men du skall icke härifrån medtaga mera gods än det, som du hafver fört hit, men det skall du hafva altsamman. Jag vill öfvertaga mitt godord, så ock min gård och min bostad; jag ser, att mitt gods hafver fått stor ökning, men dåraf skall du icke njuta. För din broder Eyvind skola inga böter gifvas, därföre att du skamligen dref fram åklagan efter din förre frände, och I hafven dock fått tillräckliga böter för eder frände Einar, då du i sex år hafver haft makt och gods. Och icke synas mig dråpet på Eyvind och hans mån mera värdt äu det, att I misshandladen mig och mina män. Du dref mig från bygden, men jag finner mig i, att du sitter på Leikskåle, och det kan räcka till för dig, om du icke är .öfvermodig till din skada. Min underlydande skall du vara, så länge vi lefva bägge. Du kan ock vara viss därpå, att det kan gå dig värre, ju fiendtligare vi äre mot hvarandra." Såm for så bort med sitt folk ned till Leikskåle och bosatte sig där på sin gård. Hrafnkel ordnade på Adalbol arbetet för sina mån; sonen Tore satte han på Hrafnkolsstad och hade godordet öfver alla dessa bygder. Asbjörn var hos fadern, emedan han var yngre.

17

Såm satt på Leikskåle denna vinter. Han var tyst och tog icke mycken del i saker och ting; många funno, att han var föga till freds med sin lott. Men om vintern, då dagarno blefve längre, for Såm och en annan man med tre hästar öfver bron, därifrån öfver Mödrudalsheden; så öfver Jökulsån på fårjan, vidare till Myvatten, därifrån öfver Pljotsheden och Ljosavattensskard och stannade icke, förrån han kom västerut till Torskafjård, där han blef väl mottagen. Då hade Torkel nyligen kommit hem från en resa. Han hade varit ute i fyra år. Såm var där en vecka och hvilade sig. Sedan omtalade han för dem, hvad som förefallit mellan honom och Hrafnkel, och bad bröderna om bistånd och hjälp denne gången liksom den förre. "Nu var det Tor-geir, som mest svarade för bröderna; han sade, att han ville vara utanför saken: "Där är lång väg mellan oss. Vi tykte oss hafva ordnat det väl för dig, då vi lämnade dig, så att det varit lätt för dig att hålla det vid makt. Det har gått så, som jag trodde, då du skänkte Hrafnkel lifvel, nämligen att du mest fick ångra det; vi äggade dig att taga Hrafnkel af. daga, men du ville råda. Det år nu lått att se, hvilken skillnad i vett där är. mellan dig och honom, alldenstund han lät dig sitta i ro och då först anföll, när han bragt den om lifvet, som syntes honom vara en större man än du. Vi kunna icko tillåta, att deuna din brist på lycka kommer oss pä-fall. Vi liafva ej haller-så mycken lust att trlita mod Hrafnkel, att vi oftare därmed skulle vilja sätta vårt anseende på spel. Men vi vilja bjuda dig hit med alt ditt husfolk under vårt beskydd, ifall det synes dig mindre tungt att vara här än i Hrafnkels närhet." Såm sade, att han icke ville det utan ville hem, och bad dem byta hästar med sig; detta blef strax klart. Bröderna ville gifva Såm goda gåfvor, men han ville ingenting mottaga och sade, att de voro småsinnade. Såm red, efter så nträttadt ärende, hem till Leikskålo och bodde där till sin ålderdom. Han fick aldrig någon upprättelse beträffande Hrafnkel, så länge han lefde. Men Hrafnkel satt på sin gård och.höll sitt anseendo vid makt. Han dog sotdöden, och är hans hög i Hrafnkelsdaleu

utanför Adalbol. I högen hos honom lades mycket gods, hela hans rustning och hans goda spjut. Hans sonor öfvertogo höfdingemakteu; Tore bodde på Hrafnkelsstad, Åsbjörn på Adalbol, och de hade godordet till sammans och ansågos vara mäktige män. Och slutar här berättelsen om Hrafnkel.